RUSKI INWALID

N°. 97.

SOBOTA 28. *Kwietnia* 1817.

CZYLI

WIADOMOŚĆI WOJENNE.

Zawarcie. Wiadomości kraiowe: Roskaz Naczelnika głównego Sztabu J. C. M. Królewstwo Polskie. — Wiadomości zagraniczne: Francyia. Włochy. — Rozmaite wiadomości. — Kurs Peterzburgski pieniędzy.

WIADOMOSCI KRAJOWE.

Z Peterzburga, 28. *Kwietnia.*

Stolica tuteysza uszczęśliwioną została dnia wczorayszego rano przybyciem Jego Cesarzewicowskiey Mści Wielkiego Xięcia *Mikołaia Pawłowicza.*

Samuel Elster członek towarzystwa biblijnego Prusskiego, pisał do P. *Pinkertona* pod datą 30. Marca z Berlina w następuiących wyrazach:

«Postępy towarzystwa biblijnego Rossyyskiego sprawuią nam prawdziwe ukontentowanie. Musiemy wyznać iż niepodobne iest abyśmy mogli ubiegać się z niem o pierwszeństwo. Prosiemy o przesyłanie niektórych artykułów do pomieszczenia w dzienniku naszym. *Cesarz Jmść Rossyyski* iest prawdziwym wzorem Panów Chrześciańskich, iest to drugi Dawid. Reskrypt iego o Duchoborcach który nas doszedł za posrednictwem pism publicznych, wydany iest prawdziwie w duchu, mądrości, i miłości Chrześciańskiey, i oddycha czułą troskliwością Oycowską. Skoro Monarcha znayduie ten klucz *miłości*, tem samem iuż posiada węgielny kamień szczęścia narodu swoiego. Coż nas bardziey przygotować może do zebrania owoców ducha Bożego, ieżeli nieczytanie słowa przedwiecznego.»

Roskaz Naczelnika głownego Sztabu J. C. M.

Z okazyi przeiazdu Jey Królewicowskiey Mści Xiężniczki Pruskiey *Karoliny* do Peterzburga, następuiące wyszły z woli Jego Cesarskiey Mści urządzenia:

Na każdey stacyi pocztowey według oddzielnego rosporządzenia z pułków pieszych ma się znaydować na straży cała kompania, dla eskortowania zaś z iazdy, a na połowie drogi między stacyiami ma się znaydować oddział złożony z 1 oficera, 3 podoficerów, 1 trębacza i 16 szeręgowych. — Żołnierze takowi powinni bydź z naylepszych w pułku, umieiący dobrze ieździć, porządnie i czysto uekipowani. W przypadku niedostatku w trębaczach, mogą bydź przykomenderowani z pułków drugich. Konie także powinne bydź wybrane naylepsze. — Na każdey oznaczoney stacyi oddział woyskowy powinien stać w szeregu pod bronią obrócony ku pocztowemu domowi. — Skoro się kareta przybliży, oddział za zakomenderowaniem oficera dobywa pałasza, oficer salutuie, a trębacz marsz trąbi. — Jak tylko się kareta zatrzyma, oficer podieżdza do niey, i pozdrawiaiąc Xiężnę mowi: *dla przeprowadzenia Waszey Królewicowskiey Mści wyznaczony*, po tem powraca na mieysce swoie. — Jeśliby w czasie przeprzęgania

koni roskazano trębaczowi nie trąbić, wypełnić ma roskaz i zostać w szeregu. — Skoro konie iuż będą zaprzężone oficer komenderuie: *marsz*; po czem żołnierze ruszaią przed poiazd Xiężney tak, aby podoficer był na przedzie, a za nim szeregowych dwie pary, iedna za drugą, reszta zaś iedzie w szeregu za karetą Xiężney, gdzie zaś niepozwoli droga iechać w szeregu, to trzey obok iadą żołnierze, przez całą drogę pałasze powinne bydz dobyte — Jeśliby Xiężna roskazała schować pałasze, oficer to ma wypełnić, ale się zbliżaiąc do stacyi znowu dobyć. — Przybywszy na nową stacyią przy zmianie konwoiu, stary konwoy formuie szereg po lewey stronie nowego, oficer salutuie, a trębacz marsz trąbi. Stary konwoy dla uformowania szeregu powinien przeieżdzać s tyłu nowego. — Jeżeli się podoba Xiężney wyyść s karety do domu pocztowego, za zakomenderowaniem oficera żołnierze chowaią pałasze, lecz za przybyciem Xiężney znowu dobywaią onych, i trębacz trąbi marsz. — Dowódca szwadronu czterech przeznaczonych oddziałów poruczonego mu szwadronu, spotyka Xiężnę na pierwszey stacyi, i przeprowadza przez wszystkie cztery stacyie iadąc swoim ekipażem za poiazdem Xiężney za orszakiem. — Dowódca 5 dywizyi Jenerał-Maior *Miezencόw*, i Dowódca 1ey dywizyi Huzarów, Jenerał-Maior *Ridiger*, spotykaią Xiężnę w *Polangi[e]nie* i przeprowadzaią: pierwszy do Rygi, a drugi do stacyi Koskowa. — W Rydze spotyka Xiężnę Dowódca 25. dywizyi pieszey Jenerał-Porucznik *Weliaminów*, i przeprowadza do stacyi *Igafer*. — Na tey stacyi spotykaią Dowódzca pierwszey dywizyi Grenadierów, Jenerał-Porucznik *Czogłokow*, i Dowódzca pułku Króla Jmści Pruskiego Grenadierów, Pułkownik *Bergman*. Przeprowadzaią pierwszy do Peterzburga, a drugi do Koskowa. — W Koskowie spotyka Dowódzca pułku Ułanów Gwardyi Jenerał-Maior *Czalików*, i Pernowskiego Grenadierskiego pułku Pułkownik *Zemczużnikow*, przeprowadzaią do Peterzburga. — W Nitawie i Rydze przy domach gdzie Xiężna wysiądzie ma trzymać wartę osobna kompaniia z sztandarem s pułków tam rospołożonych. — Wszystkie takowe konwoie, i kompaniie powinne się znaydować na mieyscu na znaczonem dniu 15. Maia. — W czasie przeiazdu Xiężney przez twierdze w Rydze i Narwie działa twierdzowe powinne dać 51 wystrzał. Jeśliby zaś w którem s tych miast Xiężna raczyła mieć nocleg, działa powinne się odzywać za iey przybyciem, i nazaiutrz przy odiezdzie. — Kommendant, Plac-Maior i Plac-Adjutant, spotykaią Xiężnę konno przy wiezdzie do twierdzy, i przeprowadzaią aż do wyiazdu. — W Nitawie i Rydze cały garnizon oprocz warty ma stać w paradzie na mieyscach kedy Xiężna będzie przeieżdzać. — W czasie przeiazdu salutuią, i graią marsz. — Komenderuią parada w każdem mieyscu dowodcy brygad wóysk należących do parady. — Z mieysc przez które iuż przeiedzie Xiężna woyska należące do konwoiowania lub parady, powracaią na stanowiska swoie zwyczayne.

1817 Roku Kwietnia 11 dnia. Podpisał Szef Sztabu Głównego Xiąże *Wołkoński*.

Królewstwo Polskie.

Z Warszawy, 26. Kwietnia.

Postanowienie Namiestnika Królewskiego w Radzie Stanu, pod dniem 12. Kwietnia.

(Dokończenie.)

TYTUŁ IV.

O wewnętrznem urządzeniu Giełdy.

Art. 62. Ma bydź ustanowionych czterech Starszych i ieden Sekretarz Giełdy, których obiorą Bankiery i Kupcy, wyrażeni w art. 9tym, i wywód słowny wyboru Prezydentowi miasta podadzą.

Art. 63. Starsi ci przestrzegaią porządku Giełdy: — w razie uchybienia przepisom postanowienia tego, donoszą o tém Prezydentowi miasta, który co wypada dopełnia.

Art. 64. Urzędowanie Starszych Giełdy dożywotne iest i bezpłatne. Mogą iednak złożyć one każdego czasu za trzymiesięcznem poprzedniem oświadczeniem, w którym razie na mieysce wychodzących nowe wybory nastąpią.

Art. 65. Sekretarz utrzymuie Reiestraturę, i odbywa wszelkie czynności piśmienne Giełdy, zostaie pod kierunkiem Starszych. — Przy rozpoczęciu obowiązków swych składa przysięgę na ręce Prezydenta miasta, od którego instrukcyą do sprawowania swych obowiązków odbierze. — Sekretarz Giełdy iest dożywotnie ustanowiony; pobierać ma płacę, iaką Prezydent miasta wyznaczy na wniosek Starszych Giełdy z funduszu w artykule trzecim wyrażonego.

Art. 66. Giełda otwartą iest dla wszystkich, niewyłączaiąc cudzoziemców; Policya upewni łatwe do niey wniyście; wewnątrz iak naydogodniey dla handluiących ma bydź urządzona.

Art. 67. Prezydent po wysłuchaniu Starszych, oznaczy dnie i godziny odbywania się, otwarcia i zamknięcia Giełdy.

Art. 68. Urzędnicy Policyyni przestrzegać maią, ażeby procz osób przez Nas mianowanych nikt czynności Meklerów wewnątrz ani zewnątrz Giełdy nie sprawował.

Art. 69. W przypadku uchybienia artykułowi poprzedniemu urzędnicy policyyni lub Starsi Giełdy doniosą o tém Prezydentowi miasta, który po sprawdzeniu rzeczy i wysłuchaniu obowinionego, zabronić mu może policyynie wniyścia do Giełdy; w razie powtórzenia, uznany będzie na zawsze za niezdatnego do sprawowania urzędu Meklera, nadto, podpadnie karom wyrażonym w art. 22.

TYTUŁ V.

O cedułach kursu i cedułach ceny.

Art. 70. Po skończoney Giełdzie Mekler każdy wexlowy Starszym Giełdy podaie wiadomość, w jakim kursie wexle i gatunki pieniędzy były ofiarowane, wiele za nie dawano, i na iak duże summy rzeczywiście układy stanęły.

Art. 71. Takąż wiadomość po odbytey Giełdzie złożą Starszym Giełdy meklery towarni, na iaką cenę towary ofiarowane były, i wiele za nie dawano? oraz odmiany, iakie w ogólności przy towarach i cenach ich zayśdź mogły, doniosą.

Art 72. Starsi Giełdy z zebranych tych wiadomości ułożą ceduły kursu (Cours-Zettel) i ceduły cen towarów (Preis-Courant), które, gdzie należy, rozdać polecą.

Art. 73. Za podawanie innego kursu, lub innych cen, niż były rzeczywiście, meklery podpadną karze policyyney trzydziestu złotych Polskich na rzecz Szpitalów za każdem uchybieniem, co nie tamuie kar prawnych, oraz wynagrodzenia szkód stronom, do którego są obowiązani.

Art. 74. Wyrażone w artykule 72 ceduły kursu i ceduły cen Sekretarz Giełdy w księgę do tego służącą zaciąga, która w Reiestraturze Giełdy składana będzie.

Art. 75. Starsi Giełdy przedsięwezmą potrzebne srzodki, ażeby kurs wexlów, iakiby miały po głównieyszych miastach handlowych obcych kraiow, dla tuteyszego kupiectwa urzędownie był ogłaszany.

Art. 76. Urządzenia kraiowe handlu dotyczące, niemniey nadeszłe z zagranicy wiadomości handlowe, staraniem Starszych Giełdy ogłaszane i wywieszane będą.

Art. 77. Fabrykanci i Artyści kraiowi tamże płody i wynalazki swoie obwieszczać mogą, za udaniem się do Starszych Giełdy.

Art. 78. Prezydent miasta Warszawy wydać może wewnętrzne urządzenie Policyi Giełdy i meklerów, w czémby postanowienie ninieysze rozwinąć lub dopełnić okazało się potrzebném na wniosek Starszych Giełdy, z zatwierdzeniem Kommissyi Rządowey Spraw Wewnętrznych i Policyi.

Uskutecznienie postanowienia tego Kommissyi Rządowey Spraw Wewnętrznych i Policyi polecamy.

Działo się w Warszawie, na Posiedzeniu Rady Administracyyney, dnia 12. Kwietnia 1817 roku.

(Podpisano) *Zaiączek.*

Min. Spraw. Wewnę. i Policyi (Podp.) T. *Mostowski.*

Radca Sekret. Stanu Jenerał Brygady (Podp.) *Kossecki.*

Zgodno z Oryginałem:
Radca Sekretarz Stanu, Jen. Br.
(Podp.) *Kossecki.*

Za zgodność:
Sekretarz Jeneral. Kom. Rząd. Spraw. Wewnętrz. i Policyi
Aug. *Karski.*

WIADOMOSCI ZAGRANICZNE.

FRANCYIA.

S Paryża, 16. *Kwietnia.*

Oto co dało powod do rospuszczenia kompanii de *Noailles.* Już od kilku dni ona wykraczała przeciwko subordynacyi woyskowey. Sześciu s korpusu tey Gwardyi stanęło przed Xięciem de *Mouchy*, i oświadczyło w imieniu całey kompanii, iż wypawiadaią posłuszeństwo swoiemu Porucznikowi, Hrabiemu *Ondernade*, Jenerał-Porucznikowi woysk Królewskich. J. K. M. roskazał natychmiast, aby buntoiących się ukarano w obecności całey kompanii, i wygnano. Lecz skoro Xiąże de *Mouchy* roskazał wystąpić z szeregów sześciu winowaycóm, kompaniia cała domagała się, aby ich nazad nietkniętych powrócono, i oświadczyła, iż w przeciwnem zdarzeniu wyłamuie się s pod obowiąsków pełnienia służby. W ten czas Xiąże de *Mouchy* odebrawszy nowe roskazy, oświadczył, iż cała kompaniia była rospuszczoną. Siedmiu z nich zamknięto w klasztorze; resztę osadzono w koszarach. Publiczność z ukontentowaniem widziała iak mądrze J. K. M. użył surowych srodków, do przytłumienia powstania w samym początku, któreby potem mogło się stać zarazą dla woyska.

WŁOCHY.

Z Rzymu, 6. *Kwietnia.*

Na posiedzeniu Religiynem dnia 22. Marca podano było kilka przełożeń o kanonizacyie i beatyfi-

kacyie. Wyszła na nie odpowiedz pomyślna. Pierwszem s przełożeń była prożba o beatyfikacyią szanowney sługi Bożey, Maryi Klotyldy Adelaidy Xawery (Siostry Króla Francuskiego) Królowey Sardyńskiey.

— 29. Marca znaleziono w odkopywaniach w kościele Kastora nowy ułomek fastow Konsulowskich; to czyni nadzieie znalezienia inszych przedmiotów.

— Xiądz *Grever* Hollender przybył do Rzymu. Rozumieią iż celem podróży iego iest wielkiey wagi poruczenie dworu Hollanderskiego, tyczące się nieporozumień, iakie się niedawno zrodziły między władzami cywilnemi i religiynemi.

— Rzym i Florencyia spór wiadą między sobą oto, w którem z nich urodziła się P. *Katalani*. Dziesięć miast Greckich sprzeczało się także niegdyś, każde przyswaiaiąc sobie wydanie na swiat *Homera*. Lecz to porównanie zupełnie iest na stronę spiewaczki. *Homer*, ubogi i ślepy niemiał za życia oyczyzny, ani przytułku; ani się cieszył z swey chwały, Pani zas *Katalani* iaśnieiąca szczęściem, talentami i bogactwem, wcześnie wypiia słodki kubek nieśmiertelności. Prawda, że chwała *Homera*, przeżyła go tak wielką liczbą wieków, a któż wie, czy Pani *Katalani* nieprzeżyie swoiey. A przeto iedno się przez drugie wynagradza.

ROZMAITE WIADOMOSCI.

— Wielkanoc w roku przyszłym 1818 przypada d. 22 Marca; będzie więc bardzo wczesna. Tak się zdarzyło roku 1761 i będzie znowu w roku 2285.

— Xiężna *Wallii*, przed wyiazdem swoim z Munich kazała rozdawać pisemko pod napisem: *Dziennik podróżuiącego Anglika.* Obeymuie on opis własnych iey podróży, i niektórych wypadków iey życia.

— Xiąże Pruski *Henryk* ma zwiedzić wyspy Jońskie i Grecyią.

Perła nadzwyczayney wielkości w Jawa.

Okręt z *Jawy* przywiózł w miesiącu Kwietniu r. z. rządowi w *Madras* nadzwyczayny i iedyny płód natury, to iest: perłę nigdy ieszcze nie widzianey wielkości i piękności. Jest nie regularnie owalnego kształtu, blisko dwa całe długa, w kolorze nayczystszey białości mleka. Za pomocą ozdób zewnątrz przyprawionych nadano iey postać Nimfy wodney, czeszącey swe włosy. Jey piersi i brzuch tworzy sama perła; głowa, ramiona i ręce, z białey emalii; dolna część ciała w postaci ryby z zieloney emalii bardzo zręcznie przyprawiona; na odwrotney iey stronie są słowa: *Fallunt aspectus cantesque Sirenis (Sic).* Niedokładna pisownia tego godła każe się domyślać, iż kraiowi artyści pod niedoskonałym Europeyczyka dozorem koło tego robili. To nadzwyczayne dzieło sztuki sprzedane bydź ma z rozkazu rządu Jawańskiego dla zaspokoienia niektórych roszczeń rządowych do właścicielów. Trudno oznaczyć istotną tey perły wartość, gdy ona wielkością i pięknością wszystkie dotąd znane nadzwyczaynie przewyższa. Niewiadomo ieszcze, czyli ią prześwidrowano dla przyprawienia ozdób złotych, lub też z wierzchu tylko przynitowano; podług zdania Europeyskich iubilerów, prześwidrowana perła połowę traci wartości.

Szale Indyyskie.

W *Cashmere* zaiętych iest zawsze 16,000 warsztatów tkaniem szalów; trzech ludzi pracuie przy iednym warsztacie, i potrzebuie niemniey iak rok ieden do ukończenia iednego szala; wełnę do tego sprowadzaia z Tybetu i Tartaryi. Szal elegancki naywyborniey szego gatunku kosztuie w *Cabul* 3000 do 3500 franków; lecz szal taki przewyższa znacznie pięknością wszystkie szale, iakieśmy zwykli widzieć w Europie. Pan *Elphinstone* podaie liczbę wyprowadzanych co rok z *Cashmere* szalów na 80,000. *Bassora*, i inne handlowne miasta, zyskuią ogromne summy z Europy za ten artykuł zbytkowy, który się codziennie dla dam naszych nieuchronnieyszym staie. Inny statystyk tego iest zdania, iż szale Indyyskie przyprawią z czasem o upadek handel Europy. Prawda, iż Angielscy rękodzielnicy zaczynaią także sprowadzać ten sam gatunek wełny, i biorą się na wszelkie sposoby, na iakie tylko myśl ludzka zdobyć się może, ażeby szale ich wyrównały doskonałością Indyyskim, z tém wszystkiém chociaż mogą iść z niemi poniekąd w porównanie co do wytworności i piękności kolorów, znacznie iednak są pośledniey szemi pod względem trwałości i cienkości, do czego i to się może przykłada, iż wełnę ze wschodnich kraiów sprowadzaną z chciwości zysku za nadto z domową mieszaią.

Kurs Peterzburgski pieniędzy. Kwietnia 28. dnia 1817.	Assygnac.		Srebrne.	
	Rble.	Kop.	Rble.	Kop.
Dukat Hollanderski	10	65	—	—
Rubel srebrny	3	72	—	—
Assygnata storublowa . . .	—	—	26	10